

Кужелев М. О.

д.е.н., професор, професор кафедри фінансів
Національний університет «Києво-Могилянська академія»
м. Київ, Україна

ВПЛИВ ЦИФРОВОЇ ФІНАНСОВОЇ ІНКЛЮЗІЇ НА РОЗВИТОК КОРПОРАТИВНОГО СЕКТОРУ В УКРАЇНІ

Цифрова фінансова інклюзія в сучасних умовах стає не просто загальним трендом, а й важливим чинником розвитку національного корпоративного сектору. Для України цей напрям розвитку набув особливої актуальності в період дії воєнного стану, коли фінансова стійкість підприємницьких структур залежить від доступу до платіжних систем, кредитних ресурсів, дистанційних алгоритмів аутентифікації та управління рахунками та інтеграції нових цифрових сервісів. Можна констатувати, що подальший розвиток корпоративного сектору пов'язаний із розширенням спектру цифрових послуг та фінансової інклюзії [1].

Цифрову фінансову інклюзію часто розглядають як процес забезпечення доступного, безпечного та зручного використання фінансових послуг через цифрові канали. Для корпоративного сектору це дає змогу зменшити транзакційні витрати, забезпечити прозорість фінансово-господарської діяльності, спростити процедури доступу до ринку капіталу тощо. Такі тези містяться й в дослідженнях та аналітиці Групи Світового банку [2].

На нашу думку, фінансову інклюзію треба розглядати як систему економічних відносин, юридичних та технологічних взаємозв'язків, що виникають між суб'єктами господарювання, державою, фінансовими посередниками та провайдерами цифрової інфраструктури для забезпечення безперешкодного, безпечного та економічно обґрунтованого доступу до повного спектра фінансових послуг через інноваційні цифрові канали. Такий підхід до визначення дозволяє розглядати цю дефініцію одразу за декількома ключовими аспектами:

- інституційні відносини;

- технологічно-інфраструктурні відносини;
- соціально-економічні відносини.

Тобто цифрова фінансова інклюзія – це не просто мобільні додатки, а нова архітектура суспільних економічних відносин, у якій фінансові технології виконують функцію інфраструктурного базису для інтеграції суб'єктів ринку у легальний фінансовий оборот.

Для корпоративного сектору, який останніми роками стикається зі звуженням традиційних ринків капіталу та обмеженнями ринкової інфраструктури, цифрова інклюзія створює нові можливості для доступу до ресурсів [3]. Сучасний стан цифрової фінансової інклюзії в Україні в умовах дії воєнного стану характеризується швидкою адаптацією учасників ринку до дистанційних форм обслуговування ринкових контрагентів і зростанням частки безготівкових розрахунків [4]. Це стало можливим завдяки масштабуванню системи дистанційної ідентифікації клієнтів.

Слід зазначити, що для корпоративного сектору цифрова фінансова інклюзія має декілька ключових ефектів:

1. Оптимізація фінансування та зменшення витрат – цифрова історія фінансових транзакцій формує прозорий профіль корпоративної структури. Це надає фінансово-кредитним інститутам та Фінтех-компаніям можливість застосовувати алгоритми скорингу, які значно швидші за традиційний фінансовий аналіз [5]. Як наслідок, корпорації отримують швидкий доступ до ресурсів за оптимальною (на момент отримання) ціною.

2. Інтеграція в державні програми підтримки та відновлення – цифрові канали стали базою для ефективного адміністрування процесів відновлення та відбудови. Так, за даними Міністерства економіки України по програмі «Доступні кредити 5-7-9%» з початку 2025 року бізнес залучив 21,2 тис. кредитів на суму понад 62,2 млрд грн [6]. А висока швидкість погодження таких позик – це наслідок обміну цифровими даними між банками, реєстром позичальників, Фондом розвитку підприємництва та іншими залученими інституціями.

3. Автоматизація обліку та спрощення адміністрування – застосування сучасних фінансових технологій та інтеграція банківських модулів у системи

бухгалтерського обліку мінімізують ручну працю й зменшують ймовірність помилок [7]. До цього додається і прозорість фінансової звітності, зокрема для податкових та митних органів.

4. Доступ до глобальних ринків – цифрова інтеграція до міжнародних платіжних систем, систем переказу коштів та еквайрингу дозволяє корпоративним структурам легально експортувати власні товари, послуги та цифрові продукти, зменшуючи час та витрати на подолання транскордонних бар'єрів.

5. Підвищення адаптивності корпорацій у кризових умовах та під час війни – навіть за відсутності фізичного доступу до відділень і традиційних сервісів підприємства та їхні клієнти мають змогу продовжувати свою діяльність на товарних і фінансових ринках.

Водночас вплив цифрової інклюзії не можна розглядати як виключно позитивний фактор, адже є й певні негативні моменти та обмеження:

1. Інфраструктурна нерівність – бойові дії, блекаути, проблеми зі зв'язком тощо створюють ризики для стабільної роботи підприємств у прифронтових зонах. Це посилює і цифрову асиметрію в доступі бізнесу до сервісів і, як наслідок, впливає на конкурентні переваги на ринку.

2. Кіберризики та фінансова грамотність – існує проблема нестачі кваліфікованих кадрів для забезпечення кіберзахисту систем, а також брак знань щодо новітніх фінансових інструментів і технологій. Це певним чином обмежує попит на складні цифрові продукти.

3. Високі комісійні витрати – тарифи на еквайринг і розрахунково-касове обслуговування залишаються доволі високими

Таким чином, цифрова фінансова інклюзія – це невід'ємний фактор стійкого функціонування під час війни та розвитку корпоративного сектору України. Цифрові трансформації та впровадження передових фінансових послуг свідчать про поступовий перехід до цифрово орієнтованої моделі фінансування корпорацій. Її вплив проявляється у прискоренні платіжного обороту, розширенні каналів корпоративного фінансування, зростанні прозорості, спрощенні взаємодії бізнесу з банками та державою й підвищенні стійкості національних корпорацій до кризових

шоків. Саме такі трансформації здатні перетворити цифрову фінансову інклюзію з модного тренду на реальний ресурс повоєнного відновлення корпоративного сектору України.

Список використаних джерел

1. Нова Стратегія розвитку фінансового сектору: протистояння викликам війни у фінансовому секторі та підтримання відновлення економіки України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/nova-strategiya-rozvitku-finansovogo-sektoru-protistoyannya-viklikam-viyni-u-finansovomu-sektori-ta-pidtrimannya-vidnovlennya-ekonomiki-ukrayini> (дата звернення 10.06.2026).
2. Financial Inclusion. *World Bank Group*. URL: <https://www.worldbank.org/ext/en/topic/financial-sector/financial-inclusion> (дата звернення 11.06.2026).
3. Кужелєв М. О. Концептуальні основи розвитку корпоративних відносин: Монографія. Донецьк : ТОВ «Східний видавничий дім», 2012. 260 с.
4. Нечипоренко А. В., Костікова К. О. Адаптація зарубіжних практик фінансового ризик-менеджменту до діяльності українських підприємств. *Європейський науковий журнал економічних та фінансових інновацій*. 2023. №1(11). С. 46–58.
5. Меженська В. В. Діагностика фінансового стану корпорації в умовах динамічного зовнішнього середовища. *Схід*. 2012. № 1(115). С. 62-67.
6. Доступні кредити 5-7-9%: понад 62 млрд грн отримали підприємці з початку року. URL: <https://me.gov.ua/News/Detail/a3f19ab7-5029-4a62-8d3b-62c5ff55d5ea?lang=uk-UA&isSpecial=True&title=DostupniKrediti5-7-9-Ponad62-MlrdGrnOtrimaliPidprimtsiZPochatkuRokuVMezhakhProgrami> (дата звернення 10.06.2026).
7. Гаврилко П. П., Брітченко І. Г. Корпоративні відносини в банківському секторі : фінансові механізми та маркетингові стратегії : монографія. Рівне : Волинські обереги, 2016. 228 с.